هەرێمی کوردستانی عێراق
ئەنجومەنی نیشتمانیی
کوردستانی عێراق

ئەنجومەنی نیشتمانیی کوردستانی عێراق

پرۆتۆکۆڵەکان

٢٦

بەرگی بیست و شەش ـ ٢٠٠١

چاپی یەکەم ٢٠٠١

پێرست:

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی دەستپێک	٢٠٠١/٣/١٥	ل ٧
پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە یەک	٢٠٠١/٣/١٨	ل ١٦
پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە دوو	٢٠٠١/٣/٢٨	ل ١٩
پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە سێ	٢٠٠١/٣/٣١	ل ٥٦
پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە چوار	٢٠٠١/٤/٢	ل ٧٢
پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە پێنج	٢٠٠١/٤/٩	ل ١٠٨
پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە شەش	٢٠٠١/٤/١١	ل١٥٤
پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە حەوت	٢٠٠١/٤/١٨	ل١٨٠
پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە هەشت	٢٠٠١/٥/٢	ل٢٢٥
پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە نۆ	٢٠٠١/٥/١٦	ل٢٥٦
پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە دە	٢٠٠١/٥/١٧	ل٢٩٤
پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە یازدە	٢٠٠١/٦/٤	ل٣٣٠
پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە دوازدە	٢٠٠١/٦/٥	ل٣٤٢
پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە سیازدە	٢٠٠١/٦/٢٠	ل٣٩٧
پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە چواردە	٢٠٠١/٦/٢٦	ل٤٤٠
پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە پازدە	٢٠٠١/٦/٢٧	ل٤٥١
پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە شازدە	٢٠٠١/٦/٢٨	ل ٤٥٨
پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە حەڤدە	٢٠٠١/٦/٣٠	ل ٥٥٠
پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە یەکی نارەسمی	٢٠٠١/٣/٣٠	ل ٥٦٩
پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە یەکی نائاسایی	٢٠٠١/٧/٢	ل ٥٩٠
پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە دووی نائاسایی	٢٠٠١/٨/١٥	ل ٦٣٤

قرار

أستناداً الى الفقرة(١) من الماده(٥٦) من قانون المجلس الوطني لكوردستان العراق رقم(١) لسنة ١٩٩٢ و بناء على ماعرضه العدد القانوني من اعضاء المجلس الوطني قرر المجلس بجلسته المتعقده بتاريخ / / تشريع القانون الاتي:

القانون رقم( )لسنة ٢٠٠١

المادة الاولى:

تستثنى الزوجة من احكام الفقره(١) من المادة(٤١) من قانون العقوبات رقم(١١١) لسنة ١٩٦٩و تعديلاته.

المادة الثانية:

لايعمل باي نص بتعارض واحكام هذا القرار.

المادة الثالثة:

على مجلس الوزراء تنفيذ احكام هذا القرار.

المادة الرابعة:

ينفذ هذا القرار اعتباراً من تاريخ نشره في جريدة وقائع كوردستان.

د. روژ نوري شاويس

رئيس المجلس الوطني لكوردستان العراق

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

ئەم پرۆژەیەش ئاراستەی لیژنەی یاسایی و كۆمەڵایەتی و لیژنەی پاراستنی مافی ئافرەتان دەكەین، هەروەها پرۆژەی یەكەمیش ئاراستەی لیژنەی مافی ئافرەتان دەكەین، هەر لیژنەیەكیش بۆی هەیە رای خۆی دەربڕێت، فەرمو پرۆژەی سێیەم بخوێنەوە.

بەڕێز حسێن عەلی كەمال:

بسم الله الرحمن الرحيم

بأسم الشعب

المجلس الوطني لكوردستاني العراق

رقم القرار:

تاريخ القرار:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

سوپاس، کێ لەگەڵ ماددەی چوارەمدایە بەو شێوەیەی کە خوێنرایەوە؟... سوپاس... کێ لەگەڵ نییە؟ کەواتە بە زۆرینەی دەنگ ماددەی چوارەم پەسەند کرا، ئێستا یاساکە هەمووی دەخەینە دەنگدانەوە، تکا لەو بەڕێزانەی کە هەموو یاساکە پەسەند دەکەن دەستیان بەرز کەنەوە... سوپاس... ئەو بەڕێزانەی کە یاساکە هەمووی پەسەند ناکەن دەستیان بەرز کەنەوە، کەواتە هەموو یاساکە پەسەند کرا، سوپاستان دەکەین، دێینە سەر پرۆژەی دووەم فەرموو.

بەڕێز شێروان ناصح حەیدەری:

بسم الله الرحمن الرحيم

بأسم الشعب

المجلس الوطني لكوردستان العراق

أستناداً الى الفقرة(١) من الماده(٥٦) من قانون المجلس الوطني لكوردستان العراق رقم(١) لسنة ١٩٩٢ و بناء على ماعرضه العدد القانوني من اعضاء المجلس الوطني قرر المجلس بجلسته المتعقده بتاريخ / / تشريع القانون الاتي:

القانون رقم( )لسنة ٢٠٠١

المادة الاولى:

تستثنى الزوجة من احكام الفقره(١) من المادة(٤١) من قانون العقوبات رقم(١١١) لسنة ١٩٦٩و تعديلاته.

المادة الثانية:

لايعمل باي نص بتعارض واحكام هذا القانون.

المادة الثالثة:

على مجلس الوزراء تنفيذ احكام هذا القانون.

المادة الرابعة:

ينفذ هذا القانون اعتباراً من تاريخ نشره في جريدة وقائع كوردستان.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

سوپاس، رای لیژنەی یاسایی فەرموو.

بەڕێز کاکەرەش محەمەد نەقشبەندی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئێمە وەکو لیژنەی یاسایی هیچ لارییەکمان لەسەر پرۆژەکە نییە، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

سوپاس، رای لیژنەی پاراستنی مافی ئافرەت فەرموو.

بەڕێز فـــەوزیە عـــزالدین ڕەشـــیـــد:

بەڕێز ســـــەرۆکی ئـەنجـــومـــــەن.

ئێمەش لەگەڵ پرۆژەکەین، سوپاس.

بەڕێز ســـــەرۆکی ئـەنجـــومـــــەن:

ڕای لیژنەی تەندروستی وکۆمەڵایەتی.

بەڕێز شـــەفـــیق ئەمین مـــحـــمـــد:

بەڕێز ســـــەرۆکی ئـەنجـــومـــــەن.

ئێمە لەگەڵ پرۆژەکەین.

بەڕێز ســـــەرۆکی ئـەنجـــومـــــەن:

تکا لەو بەڕێزانە دەکەم کە تێبینیان هەیە دەستیان بەرز بکەنەوە،ڕاتان هەیە فەرموو.

ڕای لیژنەی ئەوقاف فەرموو.

بەڕێز موحسن خالید موستەفا موفتی:

بەڕێز ســـــەرۆکی ئـەنجـــومـــــەن.

ڕای لیژنەی ئەوقافیش ئەوەیە، دەربارەی (إستثناء)کردنی ژن لە برگەی یەکەمی ماددەی (٤١) بە لامانەوە وایە کە یاسایەکە، وەکو خۆی بمێنێتەوە، چونکە تەفسیرەکەمان بە لاوە نەگونجاوە، ئەوەی (تأديب) بووە لێدان نەهاتووە، کە ویستوویانە لەوێ لایبەن، بەڵکو ئامۆژگاری لە قۆناغی یەکەمدایە کە یەکەم جار لە ئایینی پیرۆزی ئیسلامیشدا هاتووە، دوای ئەوە بەپێی (قانون)و یاسای قورئانی(هجر) هاتووە کە دوور کەوتنەوەیە لە جێگادا، دوای ئەوە لێدان هاتووە، وەکو نەصی ئایەتەکە دەفەرمووێت(فعظوهن واهجروهن في المضاجع واضربوهن) لێدانەکەش بۆ ئەو کاتەیە کە هەموو وەسیلەکانی تر جێ بەجێ کرابن، بەڵام ئەنجامی نەبووبێت ، لێدانیش پێویستە هەروەکو پێغەمبەر(د٠خ) تەفسیری کردووە دەفەرمووێت لێدانێک(غير مبرح)لێدانێک کە کار لە گیان و شەخصییەت و رووخساری ئەو ئافرەتە نەکات، تەنها مەبەستەکە ئەوە بێت کە ئەویش جۆرە گرتنێکە(ردع)ێکە بۆ ئەوەی پیاو و ژن بەیەکەوە بتوانن لە ماڵەوە بە شێوەیەکی ڕێکوپێک ژیانیان بەسەر ببەن، لێدان ئەرک نییە، بەڵام سڕینەوەشی لە یاسادا لەگەڵ دەقی قورئاندا ناگونجێت، لەبەر ئەوە چاکتر وایە ئەو ماددەیە وەکو خۆی بمێنێتەوە، (تأديب)ەکەش بیر لەوە کراوەتەوە، کە مامۆستاکان (تأديب)ی قوتابیان دەکەن، باوک (تأديب)ی منداڵی خۆی دەکات، مێردیش (تأديب)ی خێزانی خۆی دەکات، ئەوان لەوەیان بیرکردۆتەوە، کە گوایە ئەم(تأديب)ە لەم حاڵەتە لە پاڵ ئەمانەدابێت نەقسێکە بۆ ئەوان.

ئێستا جەنابی کاکەڕەش فەرمووی کە ئافرەت زەعیفە، بۆیە نابێ بە موقابیلی پیاو ئەویش سجن

بکرێت، کە دەبوایە بیر لەوەش بکرێتەوە کە ئەم (تأدیب)ەیە بۆ ئیقامەی موعاشەرەیە، چونکە قورئان چۆن دەفەرموویت(وعاشروهن بالمعروف) واش ئەو مافەی داناوە کە ئەو(تأدیب)ە هەبێت، تأدیبیش بۆ لێدان نییە، بەڵکو بۆ ئامۆژگاری کردن و وەسائیلەکانی ترە، لەگەڵ ڕێزمان.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

سوپاس، بەڕێز مەلا محمد طاهر زین العابدین فەرموو.

بەڕێز مەلا محمد تاهیر زین العابدین:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

دیارە پیاو و ئافرەت پێکەوە ژیان گرفتیان دەبێت، ئەو حاڵە گرفتانەی لەنێوان پیاو و ژندا لە خەتی ژیانی هاوسەری دەردەچن شەرع پێی دەڵێ (نشوز)، ئەگەر پیاوەکە ناشز بێت، یا ئافرەتەکە ناشز بێت، ئەوە شەرعی ئیسلامی ڕێگای داناوە بۆ ئەوەی چۆن چارەسەری یەکتری بکەن ئیصلاحی یەکتری دەکەن دەگەنەوە سەر خەتی ژیانی هاوسەریەتی وژیانی خێزانی بە ڕێکوپێکی بڕواتە ڕێوە.بۆ نموونە لە باسی نشوزی پیاو دەڵێت :(وإن امرأة خافت من بعلها نشوزا أو اعراضا فلا جناح عليهما) لە باسی (فلا جناح عليهما أن يفصح بينهما صلحا وصلح الخير)لە باسی نشوزی ئافرەتدا دەڵێت:(واللاتي تخافون نشوزهن فعظوهن واهجروهن في المضاجع واضربوهن فإن اطعنكم فلا تبغوا عليهن سبيلا إن الله كان علياً كبيراً، وإن خفتم شقاق بينهما فابعثوا حكماً من اهله و حكماً من اهلها إن يريدا اصلاحاً يوفق الله بينهما إن الله كان عليماً خبيراً).

فوقەهای ئیسلامی ڕەحمەتی خوایان لێ بێت لەسەر بابەتی ئەم ئایەتە لەسەر حوکمی ئەم ئایەتە ئەحکامی ئیسلامی تەکلیفی پێنجە(ئیجاب،ندب،تحریم،کراهیە،ئیباحە)یە، ئیباحەش (تخییر)ە لەنێوان فعل و تەرک، مەسەلەی تأدیب مەسەلەی ئیصلاحیی ژن و پیاو بۆ یەکتری دەکەوێتە دەرگای موباحەوە، دەرگای حەلالەوە، موباحە شەرع دەفەرمووێ(هو ماخير الشارع المكلف بين فعله و تركه ولا مدح ولا ذم على فعل او تركه ويقال له الحلال). خوای گەورە دەفەرموویت:(واذا تحللتم فاصطادوا) ئەمری (فأصطادوا) لەبەر خەڵکی دەڵێ (اذا تحللتم من احرام الحج فصيد واحد لكم)، ئەمەش مانای ئەوەیە(اذا علمتم نشوز بعضكم من بعض مباح لكم هذه الامور)پیاو لە ژن، یا ژن لە پیاو، ئەوەی کە هاتووە لە نەفسی ئەو بڕگەیەی ماددەی(٤١) یاسای وەزعیی عێراقی عوقوباتە شەرع داینەناوە لەوێدا،بەڵام ئێمە ڕای لە فوقەها وەردەگرین، فوقەهای ئیسلامی منهاجی نەوەوی دەفەرموویت:(ولا يضرب في الاظهر)، ئەمەش جمهوری عولەمایە، ڕیوایەتیان کردووە دەفەرموویت:(وحكاه ماورده عن الجديد) نەصی قەولی ئیمامی شافیعییە ڕەحمەتی خوای لێ بێت، لە زۆر جێگا دەفەرموویت:(والاولى له العفو عن الضرب)، مانای جیاوازی هەیە، واتا مەسەلەی تأدیبی ئافرەت بەمەبەستی لێدان نەهاتووە بۆ

ئافرەت، هەر کەسێک لە کەسێک بدات، واتا پیاو لە پیاو بدات یا پیاو لە منداڵ بدات یا لە باوک یا لە دایک یاخود لە ژن بدات، تاوانبارەو سزای خۆی هەیە، ئەو لێدانەی کە قورئان دەفەرمووێت، عولەماو پێغەمبەری خوای گەورە (د.خ) رێزیان لێگرتووە، بە لێدانی فەقیانە یا بە سیواکەکەی یا بە قەلەمەکەی، کاتی خۆی رەخنە لە مەلا دەگیرا، مەلا لە فەقێکەی خۆی دەدات لە ژنەکەی، ئەگەر هەر کەسێک نەیەوێت لە ژنەکەی بدات، واتا نەیەوێت دەستی یان قاچی بشکێنێت، ئەگەر پیاو لە ژنەکەی بدات و دەست وقاچی بشکێنێت ئەمە لە یاسادا تاوانە سزای لەسەرە بە تاوانبار حیسابە، واتا هەڵگرتنی ئەو (استثناء)یە لابردنەکەی حەڵاڵە، هەروەکو چۆن دانراوە حەڵاڵە، کەواتا لابردنیشی حەڵاڵە، موباح ئەوەیە کە تۆ هەردوو لایەنەکەی(لایەنی فعل و لایەنی ترک) وەکو یەک وایە، وەختی خۆی یاسای سزا دایناوە، ئێستاش لە ئێمە داوا دەکەن حەقی خۆیانە موباحە ئەو دایئەنێ من هەڵیدەگرم، هەردوو لای موباحە هیچی تیادا نییە، من بە دڵنیاییەوە لایەنگری ئەم پرۆژەیە دەکەم زۆر جێگەی خۆیەتی لابردرێ، چونکە وا باشە، لە دەرگای موباحە، لەگەڵ رێزمدا.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

سوپاس فەرموو.

بەڕێز مەلا محمد طاهر زین العابدین:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

حەز دەکەم رای خۆم لەگەڵ برایان روون بکەمەوە کە دەوێنێ دانیشتین زۆر گفتوگۆمان کرد نەگەیشتینە حەل، بەڵام من حەز دەکەم بە ئاشکرایی لە ئیعلام باس بکرێت، من مەسئولم بۆ وەڵامدانەوەی هەر کەسێ لەو باسە پرسیاری هەیە، من لێکۆڵینەوەم لەم مەسەلەیە کردووە، بەڵام من قسە بەکەیفی خۆم ناکەم و پێشم ناخۆشە خەڵک قسە بەکەیفی خۆیان بکەن لە بابەتی ئەحکامی شەعیدا، بابەتەکە لە دەرگای موباحە، موباحیش جائیزی ئەرک و جائیزی فیعلە، ئەمە هەموو مەلایێ دەزانێ، هەموو خوێندەوارێک دەزانێ هەموو کەسێکی یاسایی دەزانێ، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

سوپاسی بەڕێز مەلا تاهیر دەکەین بۆ ئەوتەوزیحە، تکا لەو بەڕێزانە دەکەم کە موداخەلەیان هەیە لەسەر ئەو ماددەیە، جارێ با ماددەکە بخوێندرێتەوە، ماددەی یەکەم.

بەڕێز شێروان ناصح حەیدەری:

المادة الاولي:

تستثني الزوجة من احكام الفقرة(١)من المادة(٤١) من قانون العقوبات رقم(١١١) لسنة ١٩٦٩و تعديلاته.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

تکا لەو بەڕێزانە دەکەم کە تێبینییان لەسەر ئەم ماددەیە هەیە، دەستیان بەرز بکەنەوە بۆ ئەوەی ناونووسیان بکەین.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

بەڕێز مەلا مەحمود فەندی دیرشەوی فەرموو.

بەڕێز مەلا مەحمود فەندی دیرشەوی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

بەراستی، وشەی ئەدەب وا دیارە خوشک و براو ئەو برایانەی کە باسی ئەدەب دەکەن، کە ژن بێتە جووداکرن بەس لەو بڕگەیەدا دیارە مانای ئەدەب باش تێنەگەیشتوون، ئەدەب مانای چییە؟ ئەگەر وشەی ئەدەبی وشەیەکی سووک یاخود کەم بووایە پێغەمبەر (د.خ) دەفەرموویێت: (ادبني ربي فاحسن تأديبي)، ئەدەب مانای دەست و قاچ شکاندن نییە، وەکو مامۆستا خۆی گوتی ئەمە تاوانە، پاشان ئێمە پرسیار لەو خوشکانە دەکەین کەوا چ ناوێکی لەسەر دادەنێن، بۆ ئەم حاڵەتە چ ناوێک دانرێت، لە نێوان دایک و کچدا و لە نێوان باوک و کوڕدا و لە نێوان خوشک و برادا کێشە دروست دەبێت، هەموو ئەو کێشانە چارەسەر دەکرێن، بەڵام کێشەی نێوان ژن و مێرد کێشەیەکی زۆر گەورەیە و بە ئاسانی چارەسەر ناکرێت، ئەگەر چارەسەر نەبێت وەکو کورد دەڵێت: (ئاو لە گۆلدا بمێنێتەوە بۆگەنی دەبێت)، خوای گەورە چەند قۆناخێکی داناوە بۆ چاکردنی ئەم جۆرە کێشانە، ئەگەر نێوان ژن و میرد تێکچوو بە قسە و ئاشتی و ڕێنمایی چارەسەر بکرێت، ئەگەر نە بە پشت لێ کردن، ئەگەر نە بە وشکی مامەڵەی لەگەڵ بکات، ئەگەر هەر نەگەیشتن بە چارەسەرییەکی گونجاو ئەو کاتە دادوەرێک لە کەسوکاری ژنە و یەکێکیش لە کەسوکاری مێردەکە ئەبنە دادوەر، پاشان تەفویز و هەڵبژاردن، ئایا چ دەڵێن؟ با ئەو کەسانە ناوێکی بۆ دانێن تاوەکو بڵێین بەڵێ ئەمە ڕاستە، بەڵام بڵێین یەکجاری پیاو هیچ دەسەڵاتێکی بەسەر ژنەکەیدا نەبێت بۆ چاککردنەوە، ئەوکاتە باری ئێمە زۆر قورس دەبێت و، لەسەر کۆمەڵگای ئێمە و، لەسەر میللەتی ئێمە، هەتاوەکو بەسەر موسڵمان و یەزیدی و مەسیحییەوە، هەتاوەکو بەسەر بت پەرستێکیشەوە، بە رای من دەبێتە بەرەڵایی و سەرلێشێوان، لەبەر ئەوە دەڵێم باشترین پەیڕە و ڕێگا ئەوەیە کە خوای مەزن دایناوە بۆ ڕێکخستنی ژیان، تەماشا دەکەین زۆر جار کێشە لە نێوان ژن و مێردا ڕوودەدات لەبەر ئەوەی پیاوەکە دەسەڵاتی نییە بەسەر ژنەکەدا، هەندێ جار داواکاری ژنەکەی کە جێبەجێ نەکات بە شەق لێی دەدات، ئەمە داخوازی ئەوە، لەبەر ئەوەش پێغەمبەری خوا فەرموویەتی دەبێت ئاستێک دانرێت: (لا يسأل الرجل فيما ضرب إمرأته)، ئەمە مانایەکی هەیە و ڕاستییەکی هەیە، دەبێت یەکێکیان سەر بۆ ئەوی تریان دانوێنێ، بەڵام بەم شێوەیە ئێمە دەرگایەکی ناشیرین و خراپ لە ناو کۆمەڵگای خۆماندا دەکەینەوە، ئومێدەوارین بە یاوەری

خواوەند هاوکاریمان بکات بۆ خزمەت کردنی ئاین و ڕێگای ئاینی بۆ خزمەتکردنی گەلەکەمان و هەزاران قوربانی دراوە لە پێناوی ئەم ڕێبازەدا، تاوەکو میللەتەکەمان بەسەربەستی و ئازادی بژێت و بە برایەتی لەگەڵ یەکتری بژین، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

بەڕێز مەلا موحسن خالید فەرموو.

بەڕێز مەلا موحسن خالید موستەفا موفتی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

بەراستی، ئەم مەسەلەیەی کە مامۆستا باسی کردو جەنابتان تەرحتان کردووە، بابەتەکە ئەوە نییە کە ئێمە لەگەڵ ئەوە دابین کە زوڵم لەئافرەت بکرێت بەهیچ شێوەیێک، بەڵکو پێغەمبەری خوای گەورە (د.خ) لە هەموو مرۆڤی ئەم سەرزەوییە زیاتر خزمەتی خێزانی خۆی کردووە، شەریعەتی ئیسلامیش بەم شێوەیە دیاری کردووە، بەڵام مەسەلەی قوامە قورئان دیاری کردووە،وە مەسەلەی سالاری بۆ زوڵم کردن و هەڕەشەکردنە سەر خێزان نییە بۆ بەڕێوەبردنی کاروباری ئەو ماڵەیە بیرتان دەهێنمەوە، لەم پەرلەمانە ئێمە دانیشتبووین ئایەتێک هەڵواسرابوو، دوای ئەوەی کە باسی ئەوە دەکات(فاذا عزمت فتوكل على الله)، هەبوو رایان وا بوو کە لاببردرێت، مەبەستەکەیان ئەوە بوو رابەر نەتوانێ ڕۆژێ لە ڕۆژان بڕیارێکی حازم بدات، هەر تەنها لە گێژەنە بمێنێتەوە، پیاو و ژن لە ماڵەوە تەواوکەری یەکترن، بەڵام پێویستە یەکیان رابەر بێت، ئەگەر ئەم ڕێگەیە بدەین کە هیچ کەسیان نەتوانن بڕیار بدەن لەقسە کردن، هەتا لە(ردع)ی ئەوەی کە بەرامبەرەکەی نەتوانێ هەندێ هەڵە بکات، ئەمە قۆناغی یەکەمە بۆ ئەوەی ڕۆژێکیش دێت کە باوکیش ڕێی پێنەدرێت وەکو ئەوروپا کە ئێستا وایە منداڵەکەی ئەگەر پێی بڵێ بۆ کوێ ڕۆیشتووە، بۆی هەیە کە شکایەتی لێ بکات بەپێی یاسا پێی بڵێ وا مەکە بە هەموو توانایەکی خۆیەوە باوکەکەی سجن دەکەن لەبەر ئەوەی کە بە منداڵەکەی خۆی گووتووە بۆ چوویتە دەرەوە،لەبەر ئەوە تکام وایە وا نەزانن کە ئێمە لەگەڵ مافی ئافرەتانین، کە تەرحی مەسەلەیەک دەکەین کە شەریعەتی ئیسلام ئەمە رای بێت، قورئان دەفەرمووێت:(فاضربوهن) فاضربوهن دوای سێ قۆناغ دێت، لێدانەکەش تەفسیر کراوە کە نابێ لێدانی ئازار بێت، لێدانەکەش بۆ وجوب نییە، ئەم تەفسیرەش فوقەهاو ئەسەحی (مذاهب) بەم شێوەیە ئیعتیباریان کردووە،ئێمە رای شەریعەت باس دەکەین خۆمان لەئەندامانی بەڕێزی پەرلەمان بە موسڵمانتر نازانین،بەپێچەوانەوە لە زۆر لایەنەوە لەوانەیە ئەوان زیاتر کاریگەریان هەبێت بۆ ناو کۆمەڵگا، کە رایەکی شەریعەتی ئیسلامی پیادە بکەن، ئێمەش لەبواری خۆمانەوە، ئەوانیش لە بواری خۆیان، بەڵام ئەم مەسەلەیە، مەسەلەی لادان نییە، بۆ قیل وقال لادان نییە لەشەرع، راستی(اصح)ی مەزاهیب پێویستە فتوای پێ بدرێت، مەزهەبی ئیمامی أعظم، مەزهەبی ئیمامی شافیعی بەپێی ئەصەحی

مەزاهیبیان کە دیاریان کردووە تەفسیری ئایەتەکانی قورئانییان بەم شێوەیە کردووە،کە ئەو مافەیان لێ نەسندرێتەوە، ئێستا لێی بەسندرێتەوە ، مانای ئەوە نییە لێی بدرێت، بەڵام لابردنەکەی ئێمە دەڵێین بەپێی رای شەریعەتی ئیسلام شتێکی پەسند نییەو، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

بەڕێز کاکەرەش محمد نەقشبەندی فەرموو.

بەڕێز کاکەرەش محمد نەقشبەندی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئێستا ، نازانم مامۆستایان تەرحیان کرد کە دەڵێین ئەو حەقەی لێ بسەندرێتەوە، نازانم ئەو حەقە هەتا نەچێتە دادگا نابێتە حەق، ئەگەر ئیشێک وای لێهات چووە دادگا لە نێوان ژن و مێرد، مانای وایە خۆشی لە نێوانیان نامێنێت، ئەو حەقە لە یاسای سزا وەکو عیلاقەکی جەنابتان فەرمووتان ئەوە عیلاقەی بە قورئانەوە نییە، یاسای سزایە، ئەگەر پیاوەکە ئامۆژگاری خێزانەکەی بکات، ئەگەر خێزانەکەی چوو بۆ دادگا شکایەتی لێ بکات، ئەو کاتی حوکمی مادده دێتە گۆڕێ و ماددەکە باسی دەکرێت، حیسابی لەگەڵ دەکرێت عەجەبا ئەو حوکمە مومارەسە کراوە بە حوکمی یاسا و، جەریمە تەکوین نەبووە، مەسەلەش ئەگەر بگاتە ئەو رادەیە، بە رای من پەیوەندی نێوان ژن و مێرد تام و لەزەتی نامێنێت، ژن و مێرد ئەگەر وایان لێهات، بچنە دادگا یەکێکیان شکایەت لەوی تریان بکات بلێ لێی دامە یان قاچی شکاندوومە،واتا ئامۆژگاری کردن بە یاسا نابێت، گوایە یاسا ئەو حەقەی داوە، ئەو حەقە کەی دەردەکەوێت؟ بێگومان دەبێت لە دادگا، ئەگینا ئەو حەقەی لێرە نووسراوە، چ کەسێک لە گیرفانی خۆی دانانێت بچێتەوە مێردەکە بە ژنەکە بلێت بەپێی یاسا من حەقم هەیە تۆ تەئدیب بکەم، شتی وا نییە، دەبێت کەی کێشە پەیدابوو بچێتە دادگا لە دادگا ئەو بابەتە بە نەص دێتە کایەوە، بزانی مەسائیلی یاسایی هەیە یان نا، ئەگەر مەسائیلی یاسایی پەیدابوو، بە رای من پەیوەندی نێوان ژن و مێرد هەرگیز نامێنێت، کە ژن و مێرد چوونە دادگا شکایەتیان لە یەکتری کرد،خۆشی نامێنێت لە نێوانیان، چ لاری هەیە ژن ئامۆژگاری مێرد بکات و،مێرد ئامۆژگاری ژن بکات و پرسی پێ بکات، هەر شتێکی زۆر پێویستە خەڵک لەماڵەوە یا لە ناو کۆمەڵگا، هەموو پێکەوە راوێژکاری لەگەڵ یەکتریدا بکەن، هەر وەکو خوای گەورە دەفەرموێت:(وأمرهم شوری بينهم) دانیشین پێکەوە بلێین ئەو مەسەلەیەمان لە گۆڕێیە، واتا یاسا لە ژێر باڵت دانێی بلێی ژنێ هاتیمەوە من حەقم هەیە تۆ تەئدیب بکەم بەپێی یاسا شتی وا نییە لە دنیا، بێگومان دەبێت لە دادگا ئەمە دروست بکات، ئەمەش راست نییە، هیچ لاریەک نییە تۆ ژنی خۆت ئامۆژگاری بکەی، ئەگەر نەصەک لە یاسای سزا نەبێت،زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

بەڕێز کاک عبدالخالق محمد رەشید فەرموو.

بەڕێز عبدالخالق محمد رەشید:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بەراستی، من وای بۆ دەچم ئێمە بەرەو شتی باشین بۆ کۆمەڵگای گەلی کوردستان، هەروەها مافەکانی ئافرەت و پیاو جیا ناکەینەوە، وابزانم زۆر کەس بە هەڵە لە تەئدیب دەگات، مامۆستا مەلا مەحمود دیرشەوی خۆی ئیشارەی کرد کە مەبەست بەو تەئدیبە ئەوە نییە تۆ ئافرەت ئازار بدەیت، لەبەر ئەوە من وای بۆ دەچم بۆ رێز لە شەریعەتی ئیسلامی و، دینی ئیسلامی نەگرین، پێغەمبەر (د.خ) لە گشت کەسێ زیاتر ئیحتیرام و رێزی لە ئافرەت گرتووە، وابزانم ئەگەر بگەڕێینەوە بێکێکە لەو شتانەی کە زۆر بە پلەیەکی بەرزەوە تەماشای ئافرەتی دەکرد، لەبەر ئەوە با ئیسائە نەبێت بۆ کۆمەڵگای گەلی کوردستانمان لە دەرەوەو ناوەوە،کە هەندێ کەس ئیستغلالی ئەو بەشەیە بکات بە ئیسائە بۆ ئافرەت، وابزانم هەڵگرتنی تەئدیب سەرکەوتنێکە بۆکۆمەڵگای گەلی کوردستان لە ناوەوەو لە دەرەوە، هەندێ کەسیش بە چەوت تەفسیری ناکات، هەندێ کەس گەیشتە رادەیەک کە ئافرەت حەپس بکات لە ماڵی خۆی، واتا حەپس دابنێ لە ماڵی خۆی بۆ ئافرەت، وابزانم ئێستا دنیا گۆڕاوە، ئێستا خەڵک داوا دەکات سزای (ئیعدام) نەمێنێت لە دنیا لە دادگا، خەڵک داوا دەکات لە وڵاتی ئەوروپا، ئەگەر باوک زیادەرەوی لە رادەی خۆی کرد منداڵەکەی، داوا بکات دادگا هاوکاری بکات،نابێت تەعدای لێ بکرێت،هەروەها دەربارەی مامۆستایان، وابزانم لە قوتابخانەکانیش قەدەغە کرا مامۆستا لە قوتابی بدات، لەبەر ئەوە تەئدیب دەبێت هەڵبگیرێت، ئەمەش بۆ خزمەتی کۆمەڵگامانە پەیوەندیەکی زۆر نەکرێت بە هەندێ مەسەلەوە کە وای بۆدەچن ئێمە سەرپێچی شەریعەتی ئیسلامی دەکەین، وەپشتگیری تەواوی ئەو پرۆژەیە دەکەم، زۆر سوپاس، لەگەڵ رێزم.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

سوپاسی بەڕێز کاک عبدالخالق محمد رەشید ئەکەم، فوزیە خان فەرموو.

بەڕێز فوزیە عزالدین رەشید:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ژیانی هاوسەریەتی دەتوانم ناوی لێ بنێم (تەعایش) رێز گرتن لە نێوان پیاو و ژنە، مەسەلەیەکی کوردی هەیە دەڵێت: (جێی برینی گوللە خۆش دەبێتەوە، بەڵام جێی قسە خۆش نابێتەوە)، جاری وا هەیە کێشەیەکی گەورە لە قسەیەکەوە دروست دەبێت لەنێوان ژن وپیاو، پیاوەکە هەڕەشە دەکات دەڵێ وەڵڵاهی چاوت دەردەهێنم، یان دەستت دەشکێنم،من ئێستا وەکو ئافرەتێک قسە دەکەم، چ دەستم بشکێنێ، چ بڵێ وەڵڵا دەستت دەشکێنم یەک شتە، واتا لە رووی دەروونییەوە،

لەبەر ئەوە هیچی تێدا نییە، مادام خیلافی شەریعەتی ئیسلامیش نییە، خۆش بەختانە مامۆستا مەلا تاهیر یەکێکە لە ئەندامانی لیژنەی پاراستنی مافی ئافرەت، زۆریش هاوکاری لەگەڵماندا دەکات، زۆر لە جێی خۆیەتی هاوکارە لەرووی شەرعەوە پرسی پێدەکەین، زۆر جێی خۆیەتی بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان هێنایتە سەر سەکۆ و بەرگری لە ئافرەت دەکات لە رووی شەرعەوە، ئەوە رای ئێمەش بوو لە ناو لیژنە کە خۆمان تەرحمان کرد، بەڵام خۆش بەختانە بەڕێز د. رۆژ دەرکی بەوە کردووەو، مامۆستا مەلا تاهیری هێناوە بۆ لیژنەکە، بۆیە لەگەڵ ئەوەم وەکو لیژنەی پاراستنی مافی ئافرەت، وشەی تەئدیب لاببردرێت، لەگەڵ رێزم.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

من بە تەنیا مامۆستا مەلا تاهیرم نەهێناوە، تەوزیحێکی مامۆستا مەلا موحسن بدەم مەسەلەی(واذا عزمت فتوکل علی الله) لەراستیدا ئەو ئایەتە لامان نەبرد، بەڵکو گۆڕیمان بۆ(وأمرهم شوری بینهم) بۆیەش گۆڕیمان، چونکە (واذا عزمت فتوکل علی الله) بۆ کەسی سەدام نووسرا بوو، بۆ مرۆڤێکی دیکتاتۆر نووسرا بوو، ئەم ئایەتە مەفهومێکی دیموکراتی راوێژکاری تیایە، کە لەگەڵ پەرلەمانی کوردستاندا دەگونجێ، تەنیا بۆ تەوزیحی ئەو بابەتە، لەراستیدا ئێمە کە ئەو بابەتە بۆ میوانەکان دەگێرینەوە بە چیرۆکێکی زۆر خۆش و رێکوپێک دایدەنێین، باش دێتەوە بیرم هەر خۆتان ئەو کاتە رازی نەبوون، ئایەتەکەی تر بێتە خوارەوە، ئێمە پرسیمان باشە ئەگەر بیگۆڕین بە ئایەتێکی تر ئەو کاتە رازی بوون، لە یەکەم دانیشتنی پەرلەماندا.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

بەڕێز شەفیقە فەقێ عەبدوڵلا فەرموو.

بەڕێز شەفیقە فەقێ عەبدوڵلا:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من لەگەڵ ماددەکەم کە بەم شێوەیە وشەی(زوجە) لاببردرێت، چونکە دایک یەکەم قوتابخانەیە بۆ پەروەردەکردنی منداڵ، من ئەم پرسیارە لەبرایان دەکەم، ئایا براکانم ئێوە هەموو رۆژێ لە ماڵەوە بە خێزانەکانتان دەڵێن وابکە لەگەڵ ئەو منداڵە و وا مەکە؟ یان ئەو دایکە خۆی هەڵدەستێت بە پەروەردە کردن و بەخێو کردنی ئەو منداڵە، کە یەکەم قوتابخانەیە بۆ منداڵ، لەبەر ئەوە ئەم وشەیە لە پارسەنگی ئافرەت زۆر دەهێنێتە خوارەوە وشەی تەئدیب لەگەڵ رێزمدا بەلاچوونی شتێکی زۆر باشە، چونکە ئافرەت یەکەم قوتابخانەیە بۆ پەروەردە کردنی منداڵ و زۆر لەوە گەورەترە کە مێرد تەئدیبی لەگەڵ بەکار بهێنێ، ئەی چۆن رازی دەبێت پەروەردەی منداڵەکانی بدات؟، لەگەڵ رێزمدا.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

خۆی ئەم پێشنیارە بدەم راستە. لە راستیدا، ئەم پێشنیارە بۆ لابردنی وشەی تەئدیب بۆیە کراوە،

تەئدیب لەیاسادا بەمانای لێدان دێت، کێشەیەکی زۆر لە دادگا هەیە، خەڵکێکی زۆر لە ژنیان دەدەن، لەبەردەم دادگا دەڵێن ئەمە لە یاسادا هەیە، من حەقی تەئدیبم هەیە بەپێی یاسا، تەئدیبە من لێی دەدەم، چونکە ئەمە تەئدیبە، ئینجا ئەمە کێشەیە، ئەم کێشەیە چۆن چارەسەری دەکەین، چونکە ئەگەر تەئدیب نەبووایە پەروەردە بووایە ئەمە شتێکی ترە، بەڵام تەئدیب بەتەواوی بۆ لێدانەکە هاتووە، بەڵام ئەویش بەپێی یاساکەوە هاتووە، ئینجا ئەمە کێشەیە ئێمە دانیشتووین چارەسەری ئەم کێشەیە دەکەین، چونکە لێدانی ئافرەت هەموو کەس وەکو یەکی بەکار ناهێنێت، مادام تۆ بە یاسا مەجالی تەئدیبت داوە هەیە ئافرەتەکە دەکوژێت بەناوی تەئدیبەوە، هەیە دەستی دەشکێنێ بەناوی تەئدیبەوە، هەیە بەناوی تەئدیبەوە دوو قسەی نەرمی لەگەڵدا دەکات، وەکو مامۆستایەکی دینی بەفەقیانەکەی لێیدەدات، ئینجا هەموو کەسێکی تر ئەم مامۆستا دینییە نییە، جا بۆیە ئەم بابەتە لەراستیدا دەخرێتە بەردەم پەرلەمان و دیراسەت کراوە، لە لایەن (١٠) ئەندامی بەڕێزی پەرلەمانەوە کراوە بە پرۆژەو گفتوگۆی لەسەر دەکرێت، ئینجا ئەگەر ئەو لایەنە بەچاکی لێک بدرێتەوە خراپ نییە.

بەڕێز مامۆستا مەلا تاهیر فەرموو.

بەڕێز مەلا محمد تاهیر زین العابدین:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

یەکەم جار ئیستسنای ژنەکە لەو برگەیە بۆ ئەوەیە کە لە ریزی قاصرین حیساب کرا بوو، واتا وەکو منداڵ حیساب کرا بوو، حەقی خۆیانە بڵێن ئەگەر ماددەیەکی سەربەخۆ بووایە، ڕەنگە ئەو قسەیەیان نەکردبایە، بەڵام تەئدیبیش وەکو جەنابت تەوزیحتدا تەئدیب لە هەندێ شوێن خراپ بەکاری دەهێنن، تەئدیب ئەوان بە دەستوقاچ شکان بەکاری بێنن، ئەمە شەرع رازی نابێت و ئەمە پێچەوانەی شەرعە بە تاوان دادەنرێت.

خاڵی دووەم بۆ قسەی جەنابی مامۆستا شێخ موحسن، بەڵام بەداخەوە حەزم نەدەکرد کەوا بکەوینە بەرامبەر یەکتری،لە مەسەلەی منداڵ لەگەڵ منداڵ رێک نەکەوێت،ئەمە زۆر شتێکی نارێکە، مرۆڤ تەفهومی شت وەکو خۆی بکات زۆر باشە،مانای (واضربوهن)وەحوکمی (واضربوهن) ئێمە خۆمان دایناین مامۆستا، ئێمە لە فوقەهای وەردەگرین، فوقەها رەحمەتی خوایان لێ بێت دەفەرموون:(ومع أن الضرب مباح)،(فقد إتفق العلماء على أن تركه افضل)، قال محمد (ص)(لن يضرب خياركم)بە (لن)دەڵێ نەک بە(لم)، دەفەرمووێت:(فدل الحديث على أن الاولى ترك الضرب)، واتا(ضرب) یان بە قەلەمەکەیەتی یان بە مەندیلەکەیەتی، سەبارەت بە تەئدیبەوە ئەوەی کاک عبدالخالق ئیشارەتی پێدا کەوا لێدانی منداڵ نەهێلراوە دەڵێ:(هذا بخلاف والاولى له عدم العفو لان ضربه لتأديبه مصلحة له وضرب الزوج زوجته مصلحة لنفسه)، لێدانی منداڵ هێشتا رەواترە، چونکە بۆ تەئدیبە مەسلەحەتەکە بۆ منداڵەکەیە، بەڵام لێدانی ئافرەت پیاوەکە بۆ خۆی لێی دەدات، واتا قەدەغەیە و نارێکە، رای شەرع بۆ نموونە ئیعانە

ڕەحمەتی خوای لێ بێت خاوەنی دەفەرمووێت:(وعظ زوجته ندباً وهجرها إنشاء مضجعا وضربها جوازاً ضرباً غير مبرح لكن نقل الضوياني تعيينه بيده او بمنديل)،واتا وشەی تەئدیب ئەگەر لابچێت هیچ لارەکی تیادانییە، چونکە تەئدیب لەنێوان خۆیاندا نشوزی هەر کامێکیان بۆ خۆیان ڕاستکردنەوە بکەن، بەڵام لابردرێت لەو یاسا وەضعیە، وەضعە، واضع داینا‌وە، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

زۆر سوپاس، هیچ ڕوونکردنەوەیەکی تر هەیە لەسەر ئەم بابەتە،مامۆستا مەلا مەحمود فەندی دیرشەوی فەرموو.

بەڕێز مەلا مەحمود فەندی دیرشەوی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

برادەران وا تێگەیشتوون کە من گوتوومە هەر دەبێ کوتان هەبێت من دەڵێم مادام زاراوەی (تأديب) ناشیرینە زاراوەیەکی تر دابنێین، ئەگەر زاراوەی (ادبني ربي فأحسن تأديبي) خراپە (والعياذ بالله)، وشەی (تأديب) واتای ئەو هەولانەیە لە نێوان ژن و مێرد دەکرێن بۆئەوەی لەیەکتر دوور نەکەونەوە نزیکی یەکتر بن، ناکۆکی لە نێوان ئەواندا نەبێت، هەر ناوێکی تری بۆ دادەنێین دابنێین، ئێمە نەمانگوتووە کە وشەی (تأديب) تەنیا مانای لێدان دەگەیەنێت، ئێمە نەشمان گوتووە هەر دەبێت لێدان بێت هەر وەکو لە عەرەبی دەڵێت (آخر العلاج الكيل)، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

فەرموو مامۆستا مەلا تەڵحە.

بەڕێز مەلا تەڵحە سەعید قەرەنی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئێمە دژی ئەوە نینە هەر شتێک موخالفی شەریعەتی ئیسلام بگرین چونکە باسی ئیسلامەتیمان کرد بۆیە وەم گوت،بەڵام لێرە ئایەت هەیە(فعظوهن و اهجروهن واضربوهن) فعظوهن مانای ئەوە نییە لێیان بدەن بەڵکو نەسیحتیان بکەن کەئیطاعەی مێردی خۆیان بکەن، ئەمە بەلێدان حساب بیبە لەهەمان کات تەئدیبی تێدایە،ئەما واهجروهن فی المضاجع ئەویش گەفێکی گەورەیە بۆ ئەو ژنانەی کە ناشیرین دەرچن خوا نەخواستە،یان (واضربوهن) لێیان بدەن مانای وانییە بەلێدانێکی وایان لێبدەن کە ئەزیەتیان پێ بگات،لێدانێکی وا خەفیف پێغەمبەر(د.خ) فەرموویەتی(غير مبرح)یەعنی لێیان بدەن بەڵام غیر مبرح بێت ئەزیەتیان زۆر نەدەن ئەوە دیارە لێرە نەصی ئایەتە. ئەمن چ حەقم لەوەیە وایان گوتیەو وایان نەگوتووە نەصی ئایەت دەڵێ(فعظوهن و اهجروهن في المضاجع واضربوهن) ئینسان لە نەصی ئایەت لانەدات بۆ

عبارەتێک کە بۆمان هەیە تەفسیری بکەین فعظوهن مانای چییە یان واهجروهن فی المضاجع چۆن ئەبێت یان واضربوهن لێدانەکە چۆن ئەبێت ئەمانە سەریحی ئایەتە ئینسان لە سەریحی ئایەت ناتوانێ عبور بکات،لەگەڵ ڕێزم سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

زۆر سوپاس بەڕێز کاکەڕەش نەقشبەندی فەرموو.

بەڕێز کاکەڕەش محەمەد نەقشبەندی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

وابزانم برادەران و مامۆستایان ئیحتمال هەیە هەندێک بابەتەکەیان لەلا ڕوننەبێ هەندێ سەهوین لە بابەتەکە چونکە ئەوە بابەتێکی عیقابییە ئەو عیقابە لەکوێ پەیدا ئەبێ کاتێ کە مەسئەلە بووە ئەوراق و بووە تەحقیق،وەکو جەنابی سەرۆکی ئەنجومەن فەرمووی بابەتەکە لێدانە بە تەئدیبەکە چونکە جنابت ئەگەر لە ماڵەوە ئامۆژگاری ژنەکەت بکەی کەس نازانێ بەڵام کە مەسائلی قانونی هاتە گۆڕێ ئەو وەختی دەقی بابەتەکە دێتە گۆڕێ دەڵێ بابە ئەمن حەقم هەیە لەتۆ بدەم، دەنا کەس ناڵێ وکەس نییە بێتە ماڵێ بڵێ ئەرێ بابە ئەتۆ بۆ ژنی خۆت نەسیحەت دەکەی یان ژنەکە بچێتە مەحکەمە بڵێ نابێ مێردم نەسیحەتم بکات،مەسئەلەی تەئدیبی لە عورفی قزائی ئێمە تا ئێستا متەداولە لێدان لێدەدرێ،کەلێیدا ژنەکە دەچێتە مەحکەمە مێردەکە تەمەسوک بەو ماددەیە دەکات دەڵێ بەو ماددەیە ئەمن حەقم هەیە تەئدیبی بکەم لێمدایە بۆ ئەوەی تەئدیبی بکەم، ئەو حەقەش کە جەنابتان دەفەرموون قورئان فەرموویەتی (ضرباً) پێغەمبەر(د.خ)تەفسیری کردیە بە غیر مبرح،ئەوەش مانای ئەوەیە ئەگەر موبەرحیش بێت تەمەسوک بەو ماددەیە دەکات چونکە دەڵێ ئەمن ڕێ پێدراوم تەئدیبی بکەم،لەبەرئەوە ئەو مەسائیلانە لەکاتی تەنفیزی قراری حوکوم پەیا دەبێ نەک لە بیدایەتی لێدان، تا نەچیە مەحاکم ئیشەکە مەعلوم نابێت، زۆرسوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

سوپاس بەڕێز عبدالخالق فەرموو.

بەڕێز عبدالخالق محەمەد ڕەشید:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بەڕاستی ئێمە گشتمان گەیشتینە قەناعەت کە تەئدیب زۆر کەس تەفسیری دەکات بە لێدان بەمانای تەعزیب،ئەمەش دژی ئیعلانی عالەمی حقوقی ئینسانەو ناگونجێت لەگەڵ لواحق و مواقفی دنیاو قەدەغە کراوە موتەهەم لەتەوقیف تەعزیب بکرێ یەعنی شەخصێک بەئیشتهادێکی شەخصی و ئینفعالێکی شەخصی لە ماڵەوە نەتیجەی قەناعەتی شەخصی خۆی لە ژنەکەی خۆی بدات وسەری بشکێنی حەتا ئەگەر بشی کوژێ ئەڵێ ئەوە تەئدیبە،لەبەر ئەوە بەنیسبەت ئێمەوە زۆر کەس ئەم فەقەرەیە بەهەڵە تەفسیر ئەکات بەو شێوەیە نییە کە مامۆستا مەلا مەحمودو

برادەرانی تر تەئکیدیان کرد لەسەری بەڕەئی من هەڵگرتنی زۆر لە مەسلەحەتی مافی مرۆڤەو حەقی ئافرەتەو بۆ سومعەتی کۆمەڵگای کوردستان زۆر زەروریە،زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

زۆر سوپاسی بەڕێز کاک عبدالخالق دەکەین،بەس دیارە جەنابیشت لە مامۆستا مەلا مەحمود باش تێ نەگەیشتوی لەوانەیە هۆیەکەی لەهجەکەی بێت،ئەو دەڵێ قوتان نییە نابێ قوتان هەبێ مانای لێدان نییە،بەڕێز کاک د.ناصح.

بەڕێز د.ناصح غەفور رەمەزان:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

مەبەستی پەرلەمانی کوردستان لە دراسەت کردنی یان وەرگرتنی ئەم پرۆژەیە بۆ ئەوە نییە وشەی تەئدیب لەقورئانی پیرۆز دەربکەین،کەواتە مەسەلەی ئێمە نە پەیوەندی بەشەرعەوە هەیە نە بە قورئانی پیرۆزەوە هەیە لێرە تەئدیبەکە چۆن تەفسیر ئەکرێت،ئەگینا ئەگەر پەیوەندی ژن و مێرد لە ماڵەوە هەرچۆنێک بێت ئەگەر نەگاتە ئەو دەرەجەیەی کەلێی بدات زۆر ئاسایە،بەڵام کە لێیدا بە پێچەوانەوە ژنەکە ئەو کاتە ئەتوانێ بچێت شکاتی خۆی بکات بەڵام ئەگەر ئێمە ئەوە لانەدەین مانای ئەوەیە ئەو ئەتوانێ وەکو بەڕێزان باسیان کرد لەرێی ئەو تەئدیبەوە بچێت لێی بدات،بۆیە من پێم وایە وەکو باسیشم کرد لە دانیشتنی کۆبوونەوەی فراکسۆنیشدا ئاوامان خستەروو ئێمە هەموومان لەگەڵ ئەوە بووین ئەم فەقەرەیە نەمێنێ لەگەڵ رێزمدا،زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

بەڕێز کاک شێروان حەیدەری فەرموو.

بەڕێز شێروان ناصح حەیدەری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئێمە وەکو لیژنەی یاسایی کە تەئیدی ئەم پرۆژەیەمان کردوە، ئەو ماددەیە بە تایبەتی، بۆیە تەئیدمان کردوە بەراستی چونکە ئێمە لەگەڵ ئەوە نین عونسرێکی جەزائی مەبدەئێکی جەزائی عقوبەتێک جەریمەتێک بەناوی تەئدیبی زەوجە لەناو قانونی عقوبات بمێنێ، ئەو مەبدەئەی کە ئێمە ئیستنادمان لەسەر کردوە بەرای ئێمە هیچ پەیوەندیەکی بە ئەحکامی ئاینی پیرۆزی ئیسلامەوە نییە،بۆیە ئێمە لەگەڵ ئەوەین کە ئەو فەقەرەیە بخرێتە دەنگدانەوە بۆ ئەوەی یەکلا ببێتەوە، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

هیچ تەعقیبی تر هەیە لەسەر ئەو بابەتە؟ ئاخر تەعقیب، فەرمووکاک رەجەب.

بەڕێز ڕەجەب شەعبان طەیب:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

لە قورئانی پیرۆزدا هاتووە(ولقد کرمنا بني آدم) مانای خودا تەعالە تەکریمی بەنیئادەم مانای ڕێزو ئیحترام دەبێ بێتە گرتن،هەر وەکو سەیدا مەلا مەحمود دێرشەوی دیاری کرد(أدبني ربي فأحسن تأديبي)مانای(عذبني ربي فأحسن تعذيبي)نییە، مانای دێتن بە ئامۆژگاری ودێتن بە موعظە،مادام کە نەیەتن بەمانای لێدان کەخەلکێک سەرپێچی بکات کە نەزان بیتن و بێژیتن واللە مادام بۆ من ئەڤە قانون هەیە کە ئەز تەئدیب بکەم و لێبداتن یان تەعەدای لێبکاتن نەمێنێتن باشترە مانای وایە وشەی تەئدیب لە قانون ویاسا نەمێنێ،لەگەڵ ڕێزو سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

بەڕێز کاک سەعید یەعقوبی ئاخیر کەسە قسە دەکات فەرموو.

بەڕێز محەمەد سەعید ئەحمەد یەعقوبی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئەم ماددەیە قانونێکی وەزعییە بە شەرع وموشەرعی حکومەت دایناوە،لە ساڵی ١٩٥٩وە پەیرەوی پێ دەکرێت پەیوەندی بە شەرع نییە، ئێمە دەستکاریمان لە ئەحکامی شەرعی ئیسلامی نەکردوە،داواش ناکەین شەرعی ئیسلامی لێرە بگۆڕێ وەداوا ناکەین ئەحکامی شەرعی ئیسلامی دەستکاری بکرێ. قانونی باری کەسایەتی حکومەت دایناوە ئێستاکە حکومەت دەیەوێ لایبات،وابزانم ئەم ضجەیە پێویست ناکات واشبزانم حکومەت ئەمڕۆ کە وەلی ئەمرە حەقی اجتهادی هەیە چونکە دەرگای اجتهاد لە شەرع دانەخراوە ئێستاکە حکومەت وای بەپێویست دەزانێ کە وەلی ئەمرە ئەمڕۆکە عەسرو زەمان گۆڕایە،چۆن ئێستا لە وەزارەتی پەروەردە تەعلیمێک دەرچوە دەڵێ نابێت لە قوتابیان بدرێتن ئەوانیش شان بە شان لەگەڵ قەوانینی مافی مرۆڤ کە ئەمڕۆکە ژن بێ یان منداڵ بێ یان هەر کەسێک بێت دەبێ حەقی بپارێزرێت،نابێ لە قانونی عقوبات ماددە هەبێ ئیباحەی ئەوە بکاتن کە پیاو بتانیتن بە قانون لە ژنی خۆی بداتن،لەگەڵ ڕێزمدا زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

زۆر سوپاس،جارێک بۆ ڕون کردنەوەی قانونی عقوباتە ژمارە(١١١)ساڵی١٩٦٩لەگەڵ ڕێکخستنی، من فەقەرەکەش دەخوێنمەوە بەس ئەوەندەی پەیوەندی بەو بابەتەوە هەیە، ئەوەی تایبەتەبە هەموو بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمان لێی تێبگەن کە ئەم بابەتە بە تایبەتی بەنیسبەت ئافرەتەوە چەند گرینگە،بەشی چوارەم أسباب الإباحە: دووەم ئەڵێ: استعمال الحق.المادة(٤١):لاجريمة إذا وقعت فعلاً إستعمالاً لحق مقرر بمقتضى القانون ويعتبر إستعمالاً للحق:

١ـ تأديب الزوج لزوجته.

يەعنی بەناوی (تأديب زوج لزوجته)ئەگەر زەوج زەوجەکەی خۆی کوشت (لاجريمة لانه إستعمل حقاً مقررا) ،مانای وایە جەریمە حساب ناکرێ ئەگەر بەناوی تەئدیبەوە لێیدا دەستی شکاند قاچی شکاند هەر شتێکی لێکرد،چونکە ئەوە حەقێکی موقەڕەرە بەپێی قانونی عقوبات، بە شەرع نییە ، ئەمە قانونی عقوباتە ئەو وەختە پیاوەکە بۆی هەیە بڵێ ئەمن حەقێکی موقەرەرم بەکار هێناوەو حەقی خۆمە حاکم هەر دەستی دەبەسترێتەوە بە پێی ئەم قانونە خۆی جا مەبەست لەم گۆڕانکاریە ئەوەیە ئێمە ڕێگا لەمە بگرین،جا نازانم ئەگەر بەڕێز کاکەڕەش تەفسیرێکی تری هەیە لەم بابەتە.

بەڕێز کاکەڕەش محەمەد نەقشبەندی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ماددەکە بۆخۆی دەڵێ :(لاجريمة إذا وقعت فعلاً إستعمالاً لحق مقرر بمقتضى القانون ويعتبر إستعمالاً للحق) ئەمە کە باسی تەئدیبمان کرد مانای ئەوەیە تەئدیب لێرە کەچوە قانون مانای وایە دەردەچێ لە بابەتی ئامۆژگاری و شتی وا دەڵێی استعمال الحق، یەعنی ئێستا لەمەحاکم ئافرەتێک چوبێت شکاتی لە مێردی کردبێت گوتبێتی نەسیحەتی کردیمە،ئەمە مەعقول نییە نەبووە ئەوە بۆ بەو شکلەی تەئسیری لێبکات ناشبێت قەت یان نەسیحەتی کردومەوگۆتیتی ئەمڕۆ ئەو قاپانە وا مەشۆ یان ئەوها بکە یان کوڕێ بکەو شیوی لێ مەنێ کەس نەچویتە مەحاکم کاتێک ئیشەکە دەبێتە جەریمە کە فعلەک واقع بێت داخلی سنوری قانون بێت کەلە ضمنی جرائیم بێت ئەو کاتە مەحکەمە تەقدیر دەکات ئایا ئەو جەریمەیە(يعاقب عليه القانونه)یان (يستعمل الحق المقرر في القانون؟) ئەگەر تەئدیبەکە تێیهەڵدا ئەوجا مەحکەمە تەقدیری کردو گوتی ئەوە تەئدیبە دوو و سێ شەقیشی لێدایە مانای وایە موساعەدەی قانونی تێدا نییە ، ئەگەر گوتی ئەوە لە چوار چێوەی ئەم قانونە دەردەچێ ئەو کاتە مەحاکم جەزای دەدات حەقی جەزای خۆی وەردەگرێت،بەس ئەوانی تر جەریمە نییە نەسیحەت کەی جریمەیە کەی لێرە باسی ئەوە کرایە نەسیحەت جەریمە بێ (وعظوهن واهجروهن فی المضاجع) ئەوە لێرە نییە ،ئەوە تەئدیبە لێدانەکی کە مێرد لە ژنی خۆی دەدات ئەو وەختیش بەدیار دەکەوێ کەچووە مەحاکم و بووە ئەوراق ئەگەر نەبێتە ئەوراق زانراو نییە ،زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

بەڕێز مامۆستا مەلا مەحمود دێرشەوی فەرموو.

بەڕێز مەلا مەحمود فندی دێرشەوی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

دیسان گوتم داخوازیم دووبارە ئەکەمەوە ئایا بۆ تەئدیب بە دەست شکاندن و سەر شکاندن بێتە

بەرچاو ،ئەوە ئەگەر وامان دانا مێردێک وای کرد حەقی ئەوە نینە ژنەکەی بچێتە مەحکەمەی دەعوای لەسەری بنوسێ لەسەر سەر شکاندن و دەست شکاندن حەق نیینە بچێتە مەحکەمەی دەعوای بنوسێ؟ باشە بۆچی ئەڤەیا دیتنێ جنابێ لیژنەی قانونی بێتە تشخیص و بلێتن وەللا بەناوی تەئدیب یا سەری بشکێنی وبیکوژێ بلێ من ئەدەبم دا؟ باشە کەی کوشتن ئەدەبە لە ئیسلامدا هەیە کەی سەر شکاندن دەست شکاندن لە ئەدەبی ئیسلامەتیدا هەیە؟ مامۆستا هاتە کرن (العين بالعين والنفس بالنفس والاذن بالاذن) ،ئەڤە قانون وا هەیە بۆ تەنها وەللا بەناوی تەئدیب بچێت سەری ۰ بشکێنێت؟ پشتی وی بشکێنێت دەستی وی بشکێنێت ئەوە جەریمەیە دەیکاتن حەقی وەیە بچێتە [illegible]حکەمەو دەعوای لەسەر بنوسێت حەقی خۆشی کامل لێ بستێنێ.
بۆ تەنها ئەدەبدان بەناوی ئەدەب[illegible] بۆی رێک بکەوێ بچێت بیکوژێ کەینێ حەقی ئەمەی هەیە؟حەقی ئەو لە ئەدەبدان ئەو ئەدەبدانەیە کەلە شەریعەتی ئیسلامی دیاری کردوە؛ پێغەمبەری خودا(د.خ)بۆ ئەوەیتی دەرباز نەبن ضبر مبرح بەلام ئەگەر مبرح بێت حەقی وایە بچێتە مەحکەمەی شەریعەت دەعوایەکی بکات و لەسەری قەید بکات حەقی خۆشیەتی و نەصی ئایەت هەیە (العين بالعين والنفس بالنفس) ،زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

بەڕێز شێخ محسن دەتوانی جوابی بدەیتەوە؟ جەنابت نا بەڕێز شێخ محسن فەرموو.

بەڕێز موحسن خالد موستەفا:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من پرسیارێکم هەیە لە برادەران کە باسی لێدان وتەئدیب دەکرێت شتەکە تێکەڵ دەکەن و ئەمە ئێمە نەمانزانیوە،تەئویلی ووشەی (فاضربوهن) ئەکەن بەوەی کە لێدان نییە بەڵام تەئویلی وشەی تەئدیب دەکەن بەوەی کەئەمە مانای لێدان و کوشتن و برینە، ئەمە کەی ڕەوایە و حەقە،لێدانە لە قورئان باسی ئەکات بۆ لێدانێک هاتووە کە پێغەمبەر تەفسیری دەکات لێدانێکە کە ئازاری پێ نەگات بە گیان، ئەوانەی تەئدیبەکە کە قانون هێناویەتی با تەفسیری بکات کە ئەم تەئدیبەیە لێدانێک نییە کە بەو شێوەیە ئازاری بدات بەڵام وشەی تەئدیبەکە لانەدات ئەمە لایەنی یەکەم، لایەنی دووەمیش بابەتی ئەم تەئدیبەی کە دەکرێت هەندێ جار کاک عەبدوالخالق و برایان دەڵێن کە ئەوە ئێمە شەریعەتی ئیسلامان نەگۆڕیوە، قەوانینی ئەحوالی شەخصی لە کۆمەڵگایەکی ئیسلامی هەر گۆڕانکاریەکی تێدا بێت تەئسیر ناکاتە سەر شەریعەتی ئیسلامی،کاک د.ناصح فەرمووی ئێمە ئایەتی قورئانی پیرۆزمان نەگۆڕیوە، ئێمەش ناڵێین ئایەتی قورئانتان گۆڕیوە،بەڵام تەجمیدی وشەی لێدان تەجمیدی جزئێکە لە ئایەتی قورئان کە لەوێ قەوانینی ئەحوالی شەخصی داینا‌وە،بەڵام کەداینا‌وە تۆ تەجمیدت کرد مانای وایە ئەو حەقەت سەندەوە لەوەی کەلە مومارەسەی فعلیدا بکرێ،ئێمە داوا دەکەین لیژنەی قانونی کەلیمەیەکی بۆ دابنێ بۆ ئەوەی کە

غەلق نەبێ، تەئدیبەکە وەکو چۆن کە پێغەمبەر تەفسیری ئایەتەکەی کرد کە لێدانەکە وانەبێت ئازاری پێ بگات،تەئدیبەکەش وابێت کە خەڵک واتەفسیری بکات لێدان و کوشتن و برینە،سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

بەڕێز کاک ئەحمەدسالار فەرموو.

بەڕێز ئەحمەد سالار عبدالواحد:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئەوەی لێرە لە پوختەی ئەو ڕاو بۆچونە دەرکەوت لایەنێکی زمانەوانیە پەیوەندی هەیە بە لایەنی زمانی یاساوە، وشەی تەئدیب وشەیەکی بەربڵاوی بێ سنوری فراوانی ڕەهایە واتای زۆر لەخۆی دەگرێ لە ئامۆژگاری لەسەر ژمێرکردن لەڕێنمایی کردن لەلێدان و لە فەلاقەکردن زۆر شت لەخۆ دەگرێ بەناوی ئەو ووشەیەوە،ئەوە لەجێی خۆیا هاتووە بەڵام بەکارهێنانی لە زمانی یاسا جیاوازە واتا زمانی یاسا ئەبێ بوارو دەرفەت بە بیرو بۆچونی هەمەجۆرو لێکدانەوەی هەمەجۆرو بینینەوەی هەمەجۆر نەدات واتا تەفسیرو ئیستکشاف و تەعلیل و بیرو بۆ چونانە نەگرێتەوەو دەبێ دەستنیشان بێ سنووردار بێ ڕەها نەبێت،تەنها وشەکە مەبەستێکە بۆیە لێرە بۆ لابردنی ئەو گرفتە کە ئەو تێهەڵکێشە دروستی ئەکات پێشنیار ئەکەم ئەگەر بفەرموون لابردنی وشەکە ڕەنگە لە بەرژەوەندی کارەکەو لە بەرژەوەندی زمانی یاسا بێت،لەگەڵ سوپاسم.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

زۆر سوپاس،بەڕێز کاک د.ناصح فەرموو.

بەڕێز د.ناصح غەفور رەمەزان:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئێمە لێرە گفتوگۆی بڕگەیەک ئەکەین کەلە یاسای عقوبات هاتووە،ئێمە داوا ناکەین وشەی تەئدیب یان لێدانەکە، داوای ڕەتکردنەوەی ئایەتی پیرۆزی قورئان و فەرموودەی پیرۆزی پێغەمبەر ناکەین،بەڵکو داوای ئەوە ئەکەین بڕگەیەک لە یاسایەکدا هاتووە ئیستفادەی لێ دەکرێ لە کاتی پەیرۆکردندا نەمانی ئەو بڕگەیە لەو یاسایەدا هیچ مانایەکی تر ناگەیەنێ بەڵکو تەنها لە بەرژەوەندی کۆمەڵگای کوردستانە، لە بەرژەوەندی ڕێکخستنی کاروباری بنەماڵەی کوردە،بۆیە لادانی پێم وانیە لادان بێت یان گۆڕانکاری بیت لە ئایاتی پیرۆزی قورئان یان لە فەرموودەکانی پێغەمبەر(د.خ) کەمکاتەوە بەپێچوانەوە پشتگری کردنە لە شەرع،چونکە ڕێگە نادات بە مێرد ئیستفادە لەو بڕگەیە بکات وەکو جنابتان ئێستا خوێنتانەوە،زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

سوپاس. فەرموو کاکەڕەش.

بەڕێز کاکەڕەش محەمەد نەقشبەندی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

وابزانم ئێمە وەک لیژنەی قانونی نەمانگوت لێیبداو بیکوژێ و باسی کوشتنمان نەکرد بەلام ئێمە یەک شت دەلێین ئاسانکاری قانونی لەو کاتە دەست پێ دەکات هەتا مەسئەلەکە دەچێتە پێش مەحکەمە ئەوەش لە مەحکەمە تەقدیر دەکرێ مەحکەمە تەقدیری دەکات،عەجەبا ئەو موسائەلەیە کەوتووەتە ژێر باڵی ئەو ماددەیە مێردەکە عەفوو بێت یان عەفوو نەبێت یان لە ژێر ئەو ماددەیە نییە ،ئەوەش ئیحتماله زۆر جار حەتا ئیستعانە بە تەقریری پزیشکی بکات،ژنەکەی رەوانەی موستەشفا بکات بزانی زەرەرێکی ئەو تۆی هەبووە یان نا چونکە ئێوە ئەو تەجروبەیەتان نییە لەسەر مەحاکم مامۆستا ببورن مەحاکم حەتا رەوانەی ئەوەی دەکات کابرا لێیدایە چونکە نەسیحەت شکایەتی تێدا نییە ،چونکە هەزار ژن بچێتە مەحکەمە بلێ مێردم نەسیحەتی کردومە هیچ وەرەقەیەی دەعوا بۆ مێردەکە حازر نابێت، لە مەحکەمەی دەبی بلێ لێیدایە، ئەو وەختی بانگ دەکرێ ئەو کاتە ئاسانکاری قانونی دەست پێدەکات و تەقدیرەکە مەحکەمە دەیکات کە دەکەوێتە سەری ئەو ماددەیە عەفووی بکات یان دەکەوێتە ماددەیەکی تر ماددەیەکی قانونی عقوبات عەفووی ناکات مەشمول نییە بەو ماددەیە ،لەبەر ئەوە ئەو وشەی تەئدیبە لابچێت و لانەچێت نهائیەن هیچ جەوهەری بابەتەکە ناگۆڕێت تەنها قوصرێکە لەگەڵ ئافرەتان و مندالان دانەنرێ لابردرێ هیچ ئیشکالیێک دروست نابێتن و هیچ عیلاقەی بەشەرعەوە نییە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

بەڕێزان تەصەور ئەکەین کفایەت قسەی تیادا کراو ئەیهێڵینەوە بۆ دەنگدانی ئەندامانی پەرلەمانی بەڕێز زەحمەت نەبێ جارێکی تر دەقەکەی بخوێنەوە.

بەڕێز شێروان ناصح حەیدەری:

المادة الاولی: تستثنی الزوجة من أحکام الفقرة(١) من المادة(٤١) من قانون العقوبات رقم(١١١) لسنة١٩٦٩ المعدل.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

تکا لەو بەڕێزانە ئەکەین کە ماددەی یەک پەسەند دەکەن بەم شێوەیەی خوێنرایەوە دەستیان بەرز کەنەوە،زۆر سوپاس.ئەو بەڕێزانەی پەسەندی ناکەن دەستیان بەرز کەنەوە، ماددەی یەک بەزۆربەی دەنگ وەرگیرا،ماددەی دووەم.

بەڕێز شــــێــــروان ناصح حـــــەیدەری:

المادة الثانية: لايعمل بأي نص يتعارض واحكام هذا القرار.

بەڕێز ســـــەرۆکی ئـەنجــــومـــــەن:

تکا لەو بەڕێزانە ئەکەین کە ماددەی دووەم پەسەند دەکەن بەم شێوەیەی خوێنرایەوە دەستیان بەرز کەنەوە،زۆر سوپاس.ئەو بەڕێزانەی پەسەندی ناکەن تکایە دەستیان بەرز کەنەوە، بەزۆربەی دەنگ وەرگیرا،ماددەی سێیەم.

بەڕێز شــــێــــروان ناصح حـــــەیدەری:

المادة االثالثة: على مجلس الوزراء تنفيذ احكام هذا القرار.

بەڕێز ســـــەرۆکی ئـەنجــــومـــــەن:

ئەو ماددەیەش تەحصیل حاصلە باوەڕ ناکەم ڕەئی لەسەر هەبێت،تکا لەو بەڕێزانە ئەکەین کە ماددەی سێیەم پەسەند دەکەن بەم شێوەیەی خوێنرایەوە دەستیان بەرز کەنەوە،زۆر سوپاس.ئەو بەڕێزانەی پەسەندی ناکەن تکایە دەستیان بەرز کەنەوە، بەزۆربەی دەنگ وەرگیرا،ماددەی چوارەم.

بەڕێز شــــێــــروان ناصح حـــــەیدەری:

المادة الرابعة: ينفذ هذا القرار اعتباراً من تاريخ نشره في جريدة وقائع كوردستان.

بەڕێز ســـــەرۆکی ئـەنجــــومـــــەن:

تکا لەو بەڕێزانە ئەکەین کە ماددەی چوار پەسەند دەکەن بەم شێوەیەی خوێنرایەوە دەستیان بەرز کەنەوە،زۆر سوپاس.ئەو بەڕێزانەی پەسەندی ناکەن تکایە دەستیان بەرز کەنەوە، بەزۆربەی دەنگ وەرگیرا،پێنج دەنگ معارض بوو هەموو یاساکە ئەخەینە دەنگدانەوە تکا لەو ئەندامە بەڕێزانە ئەکەم کە هەموو یاساکە پەسەند دەکەن دەستیان بەرز کەنەوە،زۆر سوپاس.ئەو بەڕێزانەی کە هەموو یاساکە پەسەند ناکەن دەستیان بەرز کەنەوە،نۆ ئەندامی بەڕێز پەسەندی ناکەن بەزۆرینەی دەنگ قانونەکە وەرگیرا،پرۆژەی سێیەم تکایە.

بەڕێز شــــێــــروان ناصح حـــــەیدەری:

بەڕێز ســـــەرۆکی ئـەنجــــومـــــەن.

پرۆژی سێیەم: پرۆژەی یاسای قەرەبوو کردنەوەی ژنی تەڵاقدراوە بە تەعەسوف.

بسم الله الرحمن الرحيم

بأسم الشعب

المجلس الوطني لكوردستاني العراق

رقم القرار:

یاسای بەدەرکردنی ژن لە حوکمەکانی بڕگە(١)ی ماددەی (٤١)ی یاسای سزاکانی ژمارە (١١١)ی هەموارکراوی ساڵی ١٩٦٩

بە ناوی خوای بەخشندەو میهرەبان
بە ناوی گەلەوە
ئەنجومەنی نیشتمانیی کوردستانی عێراق
ژمارەی دەرهێنان: ٧
ڕۆژی دەرهێنان: ٢٠٠١/٦/٣٠

پشت بە حوکمەکانی بڕگە (١)ی ماددەی (٥٦) وماددەی (٥٣) لە یاسای ژمارە (١)ی هەموارکراوی ساڵی (١٩٩٢)و، لەسەر داواکردنی ژمارەی یاسایی لە ئەندامانی ئەنجومەن و ئەو یاساکارییەش کە ئەنجومەنی نیشتمانیی کوردستانی عێراق لە دانیشتنی ژمارە(١٦)ی ڕۆژی (٢٠٠١/٦/٢٨)یدا ئەنجامی داوەو بەپێی ئەو دەسەڵاتەش کە بڕگە(٣)ی یاسای ژمارە(١٠)ی ساڵی ١٩٩٧پێمانی داوە، بڕیاری دەرهێنانی ئەم یاسایەی خوارەوەمان دا:

یاسای ژمارە(٧)ی ساڵی (٢٠٠١)

بەدەرکردنی ژن لە حوکمەکانی بڕگە(١)ی ماددەی (٤١)ی یاسای سزاکانی ژمارە (١١١)ی هەموارکراوی ساڵی ١٩٦٩

ماددەی یەکەم:

ژن(الزوجة) لە حوکمەکانی بڕگە (١)ی ماددەی (٤١)ی یاسای سزاکانی ژمارە(١١١)ی هەموارکراوی ساڵی (١٩٦٩)هەڵدەبوێردرێ (تستثنى)٠

ماددەی دووەم:

هەردەقێ پێچەوانەی حوکمەکانی ئەم یاسایە بێت ناخرێتە بەرکار.

ماددەی سێیەم:

پێویستە ئەنجومەنی وەزیران حوکمەکانی ئەم یاسایە بخەنە بەرکار.

ماددەی چوارەم:

ئەم یاسایە لەڕۆژی بڵاوکردنەوەی لە (وەقایعی کوردستان)دا دەخرێتە بەرکار.

د.رۆژ نوری شاوەیس
سەرۆکی ئەنجومەنی نیشتمانیی کوردستانی عێراق